

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal

Bulv. Regula Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Cirgönycim: Közlöny, Arad

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Égés évre 600 Lei
Fél évre 300 Lei.
Negyed évre 150 Lei.
Havonta 50 Lei.

Előfizések díjazása szerint
Majestik naponta reggel.

Egyes szám ára 3 lej, vasárnap
4 dl. Bucurestiben 50 banival
több.

A lakbérkérdés

A lakbérkérdés már valósággal gyújtóakna a társadalom nagy részében és ez az akna azután időnkint ki is robban. Semmi szükség sincsen erre az újabb ballasztra, mert a politika, drágaság, a nyomorító pénzügyi helyzet és egyéb ezernyi baj ugyanis széttagolja mindennapi életünket, hogy igazán nincs szükségünk még arra is, hogy a lakbérkérdés állandóan égő problémaként égessen testünkön. Most megint felszínre került ez az ugylátszik kioperálhatatlan kelevény és gyűlés gyűlés után zajlik le, hogy végre valahára rendeződjék már ez a kérdés is. Egyszer a háztulajdonosok jönnek össze értekezletre és az értekezlet után megrohannak a kormányt a segítségért, máskor meg a lakók tartanak monstre tiltást és ők is csak a kormányhoz fordulnak a helyzeti szanaszárt.

Maguk a törvénytervezet és rendeletet hozó miniszterek is igen nehéz helyzetben vannak, mert bár milyen nézőszempontból is bírálják el a kérdést, végeredményben rájönnek arra, hogy mindkét tábornak igaza van, és igen nehéz a tárgyilagosságot megőrizni. Legutóbb Bucurestiben zajlott le egy lakó és háztulajdonos gyűlés és ezután is a régi recipe szerint a kormányhoz fordultak memorandummal. A memorandum ugyan nem jutott el a kormányhoz, mert a rendfenntartó közegek megakadályozták ezt, de nem is ez a fontos.

A fontos az lenne, hogy valamilyen bölcs intézkedést kellene már találni, hogy ezek az időnkint kirobbanó elégtelenségek ne törhessenek többé elő. Valahányszor egy-egy lakbértörvény vagyrendelet rövidre szabott határideje lejár, az egész közélet forrongásba jön, akárcsak Amerikában előkva lasztás idején. Ilyenkor úgy a lakók, mint a háztulajdonosok táborra elkeseredik, mert mindkét tábor igen sok kivételre való talál az új törvényben. Ugy kellene hozzá nyulni ehhez a kérdéshez, hogy egyszer s mindenkorra elintézés után ne kelljen többé visszatérni rá. Előttünk lecszenek a külföldi példák és a lakbértörvényhozóknak igazán nem kellene egyebet tenniük, mint a külföldön hozott és ott célszerűnek bevált lakbértörvényeket az itteni viszonyokhoz mérten életbe léptetni. A nagyobb külföldi államokban olyan lakbértörvényt alkottak, hogy a lakások bérösszege negyedévenként husz százalékkal emelkedik, mindaddig

amíg eléri a békeparitást. Ez a husz százalék igazán nem olyan nagy összeg, hogy lakó súlyosan megérezné az emelést és még mindig jobb az ilyen fokozatos emelés, mintha máról-holnapra aránytalanul magasabb házbérfizetésre ébredne. Amíg az ilyen fokozatos husz százalékkal való emelés mellett a lakbér elérné az arányparitásos békenívót, esztendőnk teljénél el és talán akkorana már be is fejeződne a konszolidáció nagy munkája és ismét visszatérhetünk

minden téren a békebeli állapotokhoz.

Ha ismét hozzányulunk a lakbértörvényhez — és azzal mindenki tisztában van, hogy hozzá kell nyulni — tegyük ezt úgy, hogy egy észszerűen megalkotott törvény végképpen levegye a napirendről ezt a mindig odatoiakodó kérdést. Egy ilyen megoldás kielégtené a lakót, de kielégtené a háztulajdonost is és a lakbérkérdés ön magától megszűnne rázó problémává lenni.

Kemal pasa nyilatkozik a Közlönynek a török birodalom jövőjéről.

(A Közlöny alkalom tudósítójától) (Angora.) A diadalmas hadvezér, az új Törökország megalapítója a városi kívül, szerény villájában lakik. Onnan jár be naponta Angorába, hogy részt vegyen a nemzetgyűlés tanácskozásain. — Musztafa Kemal pasáról Európában általában azt hiszik, hogy ő Törökország diktátora. Nos, ez mincsen így. Kemal pasa ugyan rendszerint keresztülviszi akaratát, azonban sohasem diktatori uton, hanem mindig a nemzetgyűlés segítségével. Az új Törökország alkotmányja ugyanis a lehető legdemokratikusabb. A minisztereket is a nemzetgyűlés választja és tulajdonképpen nem egyebek, mint a parlament határozatainak végrehajtói. Tovább menve: a nemzetgyűlésen Kemal pasának te kintélyes ellenzéke van és ez az ellenzék gyakran heves támadásokban részesítik az új Törökország megalapítóját. Annak, hogy a török birodalomban ma szinte az egész vonalon Kemal pasa akaratát érvényesít, a győzelmes hadvezér rendkívül nagy népszerűsége az oka. A birodalom javarészt alkotó azzial Törökországban Kemalnak állg van ellenzéke. — Az opposzió tagjai az európai Törökországból rekutálódnak Sztambul képviselői nem bírják meghocsátani Kemalnak azt, hogy a birodalom sulypontját Angorába helyezte és az ozmán dinasztiát megfosztotta hatalmától. Mindezek előrebocsátása feltétlenül szükséges, mivel az európai közhit szerint Kemal Musztafa pasa nem egyéb egy új, autokrata szultánál, aki Törökország ügyeit kénykedve szerint intézi. Nos, a Közlöny alkalom tudósítójától

nem egy diktátorral, de egy lezzigvérig demokratá gondolkodásu, államférfiaval volt alkalma megismerkedni Musztafa Kemal pasa személyében.

Kemal otthonában.

Kemal pasa villájának szalonjában fogadott. A szalon berendezése érdekes keveréke a nyugati kultúrának és a csak most tanuló Keletnek. A nyitott zongora felett Beethoven reliefje, a kottapulton ugyancsak Beethoven, Bach és Mozart, az egyik kis asztalon azonban egy gramofon Lehár, Kálmán és egyéb modern operettek lemezeivel. A kicsiny házikönyvtár ilveglablaka mögött tudományos és politikai munkák mellett ponyvaregények és detektívtörténetek cimlapjai kandikálnak ki.

A beszélgetés francia nyelven folyt le. Kemal pasa mindenké előtt a nemrégiben ellene elkövetett merénylőről beszélt és kijelentette, hogy ennek semmiféle fontosságát nem tulajdonít, mindentűt vannak fanatikusok és a maga részéről legjobban szeretné, ha a bíróság is erre az álláspontra helyezkedne és ha a merénylő a törvény elé kerül, úgy enyhe büntetéssel sújtanák. Ezután a következőket mondotta:

A detronizált dinasztia.

— Külső ellenségeinket sikerült legyőznünk, mostan arra kell törekednünk, hogy önmagunkat is legyőzzük, mivel csak abban az esetben következhet el a török nemzet renaissance-a, ha a maradság helyébe az új idők követelményeinek megfelelő életfelfogás lép. — Nemcsak az államnak, de minden egyes polgárának modernizálódnia kell. Ez koránsem jelent nem

zett hagyományunktól való elfávo lódást, de szükségszerű közeledés az európai kultúrához és az európai demokráciához. Feltéve az, hogy a régi Törökország a háborúból diadalmosan került volna ki, a pusztulást ebben az esetben sem lehetett volna feltartóztatni. A régi Törökország ugyanis anakronizmus volt. A török nép csak abban az esetben fejlődhetik tovább és töltheti be kulturális, politikai és gazdasági misszióját, ha mindent kiküszöböl, ami útját állja a reformoknak és a civilizáció terjedésének. Ez volt az oka annak is, hogy a nemzetgyűlés detronizálta az ozmán dinasztiát. A detronizálás azonban csak az államfői méltóságra, a szultánatus intézményének eltörlésére vonatkozott. Az ozmán dinasztia azonban továbbra is megmaradt az egyház élén. Evvel megtörtént a haladást hátráltató dinasztia hatalmának redukálása, másrészt pedig a kálifátus intézményének meglagyásával megőrizték a mohamedán egyház-ési jellegét. Habár az egész vonalon, úgy az állami életben, mint a nép körében érvényesíteni akarjuk az európai kultúrát, mégis ragaszkodunk nemzet hagyományainkhoz és mivel ennek ápolása és tovább való fejlesztése a konstantinápolyi centrumban az európai, főként balkáni befolyás tulsulya miatt lehetetlen, a fővárost át kellett helyeznünk a központi fekvésű Angorába. Innen kiindulva majd ki fog alakulni egy modern színvonalon álló török nemzet kultúra, amely kötségtül vissza fogja majd egyszer fizetni az európai kultúrának mindazt, amit tőle kapott.

„Ura kardot rántani.“

Törökország külpolitikájáról szólva Kemal pasa a következőképen nyilatkozott:

— A háborúból immár elég volt. Ha nem kényszerítenek ránk újabb háborút, úgy Törökország nem fog többé háborút viselni. A mi célunk is a pacifizmus, mivel csak a béke esetén tudjuk államunkat felépíteni, virágzó kultúrát és gazdasági életet teremteni. A török nép őszintén vágyik a békére, mivel dolgozni és építeni akar. Ha azonban bármely okadalon fenyegetve lenne állami önállóságunk, birodalmi területre, úgy — bármilyen nehéz szívet is — kénytelenek lennénk újra kardot rántani. Reméltem azonban, hogy erre nem kerül sor, mivel a külpolitikai helyzet

Jelenleg ilyen aggodalomra nem ad okot.

Kemal cáfol.

A beszélgetés végén Kemal pása erélyesen megcáfolta azokat az immár évek óta keringő híreket, mintha szövetséges lenne az orosz szovjetnek. Kijelentette, hogy ő az orosz kommunista ügynökök garázdálkodásainak úgy Angorában, mint Törökország egyéb városaiban erős kézzel véget vetett és a török nép egyébként is idegenkedéssel viseltetik a bolsevizmussal szemben. Tény az, hogy a görög háború és a lausannei béketárgyalások idején bizonyos együttműködés volt Moszkva és Angora között, erre a kooperációra azonban a nagyhatalmak kényszerítették Törökországot, mi

vel nem akarták elismerni a török nép igényét régi birodalmára.

— Mindenki ott keres támogatást, ahol talál — mondotta Kemal pása — azonban az orosz-török szövetségről szóló hírek minden alapot nélkülöznek, szükség esetén Törökország Oroszországgal szemben is ép oly eréllyel lépne fel, mint bármely más állam ellen, ha az veszélyeztetné a török nép szuverenitását.

A bucsuzás során megkérdeztem Kemal pasát, vajon van-e kilátás arra, hogy a közel jövőben meglátogassa Európát. Kemal pása erre azt felelte, hogy ez a viszonyok kialakulásától függ, ha azonban rászánja magát egy európai utra, úgy önkéntlenül ellátogat Budapestre is.

A francia kormány és a volt monarchia

(A háború kitörésekor a francia kormány nem tartotta komoly tényezőnek a monarchiát. — Miért gyakorolt Moltke nyomást a monarchia vezérkari főnökére. — Ünnepléses üzenetet küldött a francia hadügyminiszter az orosz hadügyminiszternek. — Kuhl német generális válasza Hötzen-dorfi Conrad emlékiratára.)

(A Közlöny berlini tudósítójától.) Nagy feltűnést keltett mindennél Németországban Hötzen-dorfi Conrad, a monarchia volt vezérkari főnökének néhány héttel ezelőtt megjelent emlékirata, melynek egyes részei a Közlönyben is megjelentek. Az emlékirat többek között közreadja Moltkének, a német vezérkar főnökének 1914 július 30-án a monarchia legfőbb hadvezetőségéhez intézett táviratát, mint dokumentumát annak, hogy a világháború kitörése egyedül Németországot terheli. Hötzen-

dorfi Conrad emlékiratának a passzusára vonatkozólag kérdést intézett a Közlöny berlini munkatársa Kuhl gyalogsági tábornokhoz, a világháború idején a német hadseregben nagy szerepet játszott generálishoz, aki ez idő szerint a katonai összeomlás okait nyomozó parlamenti bizottság albizottságának irányítója. Kuhl gyalogsági tábornok előtt az alábbi nyilatkozatot tette:

— Külföldi lapok az utóbbi időben Hötzen-dorfi Conrad tábornok nagy emlékiratának negyedik kö-

tétét és főleg az abban közzétett táviratot, melyet Moltke vezérkaros 1914 július 30-án az osztrák-magyar főparancsnoksághoz intézett, annak az ismert állításnak bizonyítására használták fel, hogy Németország egyedül bűnös a világháború kitöréséért. Ebben a táviratban ugyanis az áll, hogy az osztrák-magyar monarchia utasítsa el az új angol közvetítési javaslatot és készüljön az európai háborúra, amelyet Németország vele együtt föltétlenül végig fog küzdeni. Moltkének ezek a Hötzen-dorfi Conradhoz intézett tanácsai azonban értelmezhetők, mielőtt tekintetbe vesszük az akkori helyzetet.

— Már július 29-én számos hír érkezett Berlinbe a vezérkarhoz az orosz hadikészülődésekről és még aznap este hivatalos értesülés jött, hogy négy katonai kerületben az oroszok elrendelték a részleges mozgósítást az osztrák-magyar monarchia ellen. Moltké ez a hír erősen nyugtalanította és természetesen ebben nagy veszélyt látott az osztrák-magyar monarchiára nézve, amely addig az ideig mindössze huszonhárom hadosztályt mozgósított Szerbia ellen, míg 27 és fél hadosztály még mobil maradt. Hötzen-dorfi Conrad még abban reménykedett, hogy le számolhat Szerbiával Oroszország beavatkozása nélkül. Ez azonban immár lehetetlennek látszott. Ennek ellenére 30-án semmi sem történt Bécsben. A nagy veszély ellenére még mindig nem határoz-

ták el, hogy a hadsereg másik felét is mozgósítsák és ezt az elhatározást július 31-ére vagy augusztus elsejére halasztották. Ez volt az oka annak, hogy Moltke beavatkozott.

— Ez annál kényszerítőbb szükség volt, mert a 30-án Berlinbe érkezett hírekből valószínűnek látszott, hogy Oroszország nemcsak a részleges mozgósítást rendelte el, hanem elhatározta a hadseregének általános mozgósítását is, ami már Németország ellen irányult. A német mozgósítás is ekkor már föltétlenül szükségessé vált. Mielőtt azonban ezt elrendelték volna, Moltke még további biztos híreket akart megvárni az orosz általános mozgósításról. Jóllehet ezek a hírek 31-én délelőtt megérkeztek, mégis Berlinben először csak fenyegető háborús veszély proklamálására határozták el magukat és a német hadsereg mozgósítását csak augusztus elsején délután mondták ki.

— Nagyon könnyen rá lehet jönni arra, mi az oka annak az igyekezetnek, hogy Moltke táviratából újabb érvelést kovácsoljanak Németország ellen. Azok a dokumentumok, melyek újabban jelentek meg a világháború előzményeiről vonatkozólag, nagyon terhelőek az antantországok, különösen Franciaország és Oroszország kormányaira és éppen ezért megragadnak minden alkalmat, hogy ezeknek a bizonyítékoknak kellemetlen hatását letompítsák. Emellett

Ki ez?

Irtó: Kosztolányi Dezső

Siheder irók békeidőben furcsa társasjátékot játszottak, mely afféle emberismereti elmetorna volt.

Abból állott, hogy a kávéház tükrablaka mellé települve találgatták, kik azok az ismeretlenek, kik elhaladtak előttük a járdán.

Ugy kell elképzelni, hogy minden egyes ember egy-egy kártyalapot jelentett, melyet a játzók kiemeltek az összevissza kavargó élet óriási kártyajátszmájából. — Egymásután vettek lapokat, amint a mit sem sejtő járókelők eléjük értek.

Határozott szerencséje volt például annak, ki egy déceg egyenruhás tüzöltőt pillantott meg, mert róla minden vita nélkül mondhatta ki:

— Tüzöltő.

Ez természetesen azonnal nyert. Még nagyobb szerencséjével dicsekedett az, akinek tekintete egy titkosrendőrré esett. Mert az egyenruhás tüzöltőt még össze lehetett tévesztetni valakivel, de a titkosrendőrt, ki nem viselt egyenruhát, senkivel sem lehetett összetévesztetni.

Akadtak vitás esetek is. Ilyenkor az őszön szavallatával kellett

dolgozni, ruhából, kalapból, nyakendőből következtetni s főképp az arcból, melyre a hivatás rányomta a maga jejét. Ritkán tévedtek.

Egymásután hangzottak el a következő megállapítások:

— Ügyvéd, munkás, orvos, bölcsész, vidéki földbirtokos, gőzfürdői körömpólok, bíró, enyveshát-kisasszony, köldös, színővendék.

Az ügyvéd barnabőr aktatás-kát szorongatott hóna alatt, vidóran, tettekesen lépkedett, a munkást kék zubbonya és érdes keze árulta el, az orvos egyfogatum hajtott betegéhez, a bölcsész ellentétben az angolosan öltözködő, amerikai cipős jogásszal s a sötét ruhában járó orvosővendékekkel, szürke nadrágot és kék mellényt hordott s rengeteg könyvet, a vidéki földbirtokos a holdjaihoz mérten vadászkalapot és bőrkabátot, a gőzfürdői körömpólok művésziességgel meggett, a bíró fenkőlt homlokán SS alakúra görbültek a ráncok az enyveshát kisasszony moztimderként suhant el, a köldös romgyaiba burkolódzott, a színővendék pedig rántotta-sárgára, bronzvörösre, vagy orgonafára festette haját. Az élet nyitott könyv volt számukra.

Akadtak olyanok, e játék mesterei és lángelméi, kik egy-egy titkoszatos ur láttán habozás nélkül kiáltottak fel:

— Ez parafaduzógyáros, ez föltétlenül rongynagykereskedő, ez csak puttonykészítő, vagy oltárépítő lehet.

Hosszu idő múltán ismét összejött ez a társaság a régi kávéház zugában s próbálta folytatni azt, amit több mint tíz éve elhanyagolt.

Elsőnek egy ötven év körüli asszony vánszorgott előttük, ki viraszkosvászoni táskájában kékáposztát és halat cipelt.

Vallaki ezt mondta: — Cseléd.

Nyomban parázs vita keletkezett. A társaság zöme azt a felfogást vallotta, hogy semmiesetre sem háztartási alkalmazott. Ma a cselédek csinosabban öltözködnek. Nyilván valami nyugdíjas nő, ki maga viszi haza kis ebédjét. Egyikük erősködött, hogy az illető hölgy egy előkelő hivatalnok özvegye, úgy tudja, hogy kegyelmes asszony. Ebben tehát nem tudtak megállapodni.

De a másik járókelőre már biztosan állították többent:

— Boltiszolga.

Már-már elfogadták, mikor utána tekintettek és kiderült, hogy

az illető egy hírneves tudósunk. — Hasonló véleménykülönbségek mutatkoztak majdnem mindenkire vonatkozóan s itt csak a nevezetesebbeket emeljük ki. Egy asszonyt, egyszerre parkettáncosnőnek és példás családanyának jeleztek s egy gépkocsin robogó tekintélyes urat egyszerű vidéki gyárosnak, budapesti milliárdosnak és külföldi színházosnak.

Emellegva csüggedten abbahagyták a játékot, jobb időkre halasztva, de előbb még jegyzőkönyvet vettek fel, melyben megrögzítették a tanulságot. Hangsúlyozták, hogy kik járnak közöttük, legfőleg husz év múlva, de akkor már nem lesz az egészek semmi értelme. A ruhákból nem lehet következtetni. Minden ruha színpadit jelmeze egy nagy komédiának. — Még kevésbé olvashatunk az arcokból, melyek most áthatolhatatlanok, befele fordulnak s akár öröm, akár szomorúság van rajtuk, álarc takarja őket.

Mielőtt a jegyzőkönyvet lezárták volna, egyik játzó a következő épkézsláb indítványt tette, mely határozottan megkönnyítene az írói mesterség gyakorlatát:

— Kérjük a közönséget, hogy arcát az uccán lehetőleg láthatóan sziveskedjék viselni.

A jelen esetben igyekeznek a világ figyelmét elterelni arról, hogy a tényleges felelősség a háború kiütéséért természetesen csupán az antant állam politikai vezetőit terheli, nem pedig a katonai vezetőket, akik csak akkor jutottak vérszerephez, mikor már a diplomaták megüzenték a háborút.

— Vajjon miért mesterkednek azon, hogy ily módon homályosítsák el a tényeket? Egyszerűen azért, mert a vezető antantállamok politikai köreinek akkori szerepe ma már nagyon is világosan bebizonyosodott. Emlékeztetül legyen elég egy rövid példa. Míg a német kormány minden igyekeztével engedelményeket akart elérni, hogy a tüzvész kitörését még az utolsó órában megakadályozzák, ugyanakkor Párisban július 31-ike folyamán, tehát azon a napon, amikor Berlinben még csak a fenyegető háborús veszélyt proklamálták, a francia kormány minisztertanács elhatározta a háborút, mert hiszen a július 31-éről augusztus elsejére virradó éjszaka a párisi orosz katonai attasé a következőket táviratozta az orosz hadügyminiszternek Pétervárra:

„Francia hadügyminiszter ünnepélyes, de szelvényes hangon közölte velem, hogy a kormány szilárdan el van határozva a háborúra és kért, erősítem meg a francia vezérkarnak azt a reményességét, hogy minden erőfeszítésünk Németország ellen fog irányulni és az osztrák-magyar monarchiát, mint elhanyagolható mennyiséget (quantité négligeable) fogjuk kezelni.”

— Kétségtelen tehát, hogy a valóban felelős körök hol voltak először elszárvva a háborúra.

A vasárnapi

korcsmaszünet.

(Hálaadó levelek az aradi főpolgármesternek.)

(Saját tudósítónktól.) A Közlöny egyik legutóbbi számában megemlékeztünk dr. Robu Jánosnak, Arad város főpolgármesterének a városi tanácshoz tett érdekes indítványáról, amely szerint vasárnap és ünnepnaponként a korcsmákat be kell zárni. A város vezetősége egyhangulag elfogadta a javaslatot és máris készült a korcsmák bezárására vonatkozó szabályrendelet. A főpolgármester javaslata általános érdeklődést váltott ki Aradon és több helyről érkeznek hálaadó levelek, amelyek a főpolgármester indítványát sok szerencsétlen család nevében köszönik meg ezt a családok életére fontos rendszabályt. Ma délelőtt a kezünkbe került egy a főpolgármesterhez címzett levél, amely a következőket tartalmazza:

„Bocsánatot kérek a Főpolgármester Urától, hogy én az egyszerű polgárosszony háborgatom soraimmal. De nagy hálát érzek és örökké hálás is leszek a Főpolgármester Urának azért a javaslatáért, melyről a Közlöny 29-iki számá-

ban olvastam. Megváltásként látott rám és számos szerencsétlen asszonyra és családra, akiknek férje vagy családfeje vasárnap, vagy ünnepnapokon a korcsma egészségtelen, büzös levegőjében duhajkodik el heti keresetét. Néha nincsen cipő, nincsen kenyér és éhezünk, rongyokban járunk, mert amit a férjünk keres egy hét alatt azt huszonnégy órai korcsmazás alatt elveri. Ennek a súlyos következménye a sok családi tragédia, a boldogtalan házasság, az örökös veszekedés és a nincstelenség. Ha majd sötétség borul ünnepnap és vasárnaponként a korcsmák ablakára, világosság derül a sokat szenvedett családra.

József volt főherceg eladott házai.

(A párisi döntőbírósal elé kerül a kisjenői házak ügye.)

(Saját tudósítónktól.) Egy rég óta huzódó pert tárgyalnak napokban a párisi nemzetközi döntőbírósal előtt. József volt főherceg, tulajdonából az uradalom írszág-kormányzósága 1921-ben tizenhat kisjenői és járásbeli polgárnak házakat adott el, közöttük dr. Ardelean szenátornak is. A földművelésügyi miniszter aradi kincstári ügyészsége keresetét adott be a kisjenői járásbírósalnál az eladások ellen és a bírósági határozat alapján a vevők nevét a telekkönyvből törölték és az ingatlanokat az állam javára írták. A járásbírósal ítélet az érdekeltek között a legnagyobb meglepetést keltette, mert ők közben a házak vételárát kifizették, a házakat renováltatták és birtokba vették. Az átírással nemcsak a vevők, hanem az egyik aradi pénzügyes is károsodott, mert a vevőknek 700.000 lej kölcsönt adott a vételekhez és az összeget az ingatlanokra betábláztatta. A járásbírósal pedig nemcsak a vevők nevét, hanem a pénzügyes bekebelezését is törölte a telekkönyvből. A vevők egyelőre birtokban maradtak, míg a per be nem fejeződik. József főherceg az ítéletet a párisi nemzetközi döntőbírósalnál fellebbezte meg, amelyben egy háromtagú tanács fogja az ítéletet megvizsgálni. A tanács elnöke holland, vagy semleges állambeli, másik két tagja az érdekeltektől egy egy delegált tagja bírálja. A tanács ítélete megfellebbezhetetlen lesz és végrehajtásáról a Népszövetség tanácsa intézkedik a jövőteli tanács bevonásával.

Munkatársunk felkereste dr. Avramescu Vazul kincstári jogügyi igazgatót, aki ez ügyben a következő nyilatkozatot tette:

— József főherceg uradalma a trianoni békeszerződés értelmében a román államkincstár tulajdonába ment át, jóvátételi célokra. A békeszerződés törvényben meghatározott követő esztendőben az uradalomhoz tartozó telekkönyvezett ingatlanok és ingóságok egy részét el-

adták a román állam hatóságainak tudta és hozzájárulása nélkül. E miatt eljárás indult meg és 1921. november másodikán kiadott 172. számú Monitorul Oficialban foglalt országos törvény rendelkezései alapján a vevők tulajdonjoga a telekkönyvből kitérőltetett. Ezen ingatlanok között szerepelnek a sokszor vitatott kisjenői házak is, amelyeknek vevői és általában mindenki, aki a törvénybeiktatott békeszerződés rendelkezései ellenére a főhercegi uradalomból vala mit megvásárolt rosszlászemű vevőnek tekintendő.

A kisjenői birtok József volt főherceg magánvagyonára volt, amely fölött — a főherceg szerint — a szabad rendelkezési jogot az alkotmánytörvény biztosítja.

A magyar kölcsön.

(Rövidesen várják az eredményt)

Párisból táviratozzák: A jóvátételi bizottság mai hivatalos ülésén folytatták a magyar kölcsön tárgyalásait. Az ülés tárgya a Magyarországi részéről fizetendő évi jóvátételi összeg nagysága és a szövetségeseknek a zálogokról való lemondása. A szakértők azt remélik, hogy a kölcsön előmunkálatait hamarosan befejezhetik. Az eredményeket azután közölni fogják a Népszövetség pénzügyi bizottságával.

Párisból táviratozzák: A Havas távirati iroda jelenti, hogy a magyar kölcsönről folyó tárgyalások kedvezően haladnak előre. Itt általában arról vélekednek, hogy az egyetértés már megvan és rövidesen meglesz az eredmény.

Londonból táviratozzák: Jól értesült körökben úgy tudják, hogy az Északamerikai Egyesült Államok kormányja felelősen közölte hozzájárulását, hogy egy amerikai gazdasági politikus töltse be a Népszövetség pénzügyi főbiztosi tisztjét Magyarországon. Nem tartják kizártnak, hogy ezt a tisztséget Dawes tábornokra ruházzák. William Hardinget is, mint annak az állásnak jelöltjét emlegetik. Drummond a Népszövetség főtitkára hétfőn este Londonba érkezett, hogy megbeszélje az angol kormány új javaslatait

Macdonald miniszterekkel és Palmoreval.

Párisból táviratozzák: A jóvátételi bizottság keddi ülésén megvitásra került az az eszme, hogy milyen messzemenőleg lehet felszabadítani a magyar kölcsön céljaira a jóvátételi célokra lefoglalt zálogokat. Döntés ezen az ülésen még nem történt.

Házasság 1924-ben.

(Hozzászólások.)

Olyan hatalmas tömegű hozzájárulás érkezik naponta hozzánk, hogy kénytelenek vagyunk egyszerűen kettőt is leadni. Az első hozzászóló egy fiatal asszony, a második egy tapasztalatlan leány. A fiatal asszony így vélekedik a házasságról:

Szerintem a házasság ma, bár nagyon nehéz, de nem lehetetlen. A legfontosabb az, hogy a házasságnak legalább olyan életet biztosítsunk, amilyen előző életük volt.

Az a fiatal ember, aki 4—500 ezer lejeértől ábrándozik, az tényleg jobb ha nőtlenn marad, mert olyan igényekkel szegény leányt igazán nem vehet el, akárhogy szeretni. A háromszobás lakás, a sok tolelta, a pazar berendezés az ma luxus. Alkalmazkodni kell a viszonyokhoz, mert máskülönben sohasem lehetünk megelégedettek. Ha ketten igazán szeretik egymást, akkor egy-két szobás egyszerűen berendezett lakásban megtalálják mindent, amit a jövőtől vártak. Ma az igényeket redukálni kell amennyire csak lehet, mert máskülönben csak gazdagok köthetnek házasságot. Tehát ebből látható, hogy mint mindenben, úgy ennél a problémánál is, csak az arany közép-út helyes! Mert a mindenről lemondani kész ideális leányok felfogása a valóságban épp úgy nem állja meg a helyét, mint a nagyraárgó fiatal embernek.

Egy boldog fiatal asszony, akinek nem volt 400.000 lej hozománya.

A tapasztalatlan leánynak már más nézetei vannak, ami az alábbiakból tűnik ki:

Először is igazat adok minden eddigi hozzászólónak, mert ahány asszony, annyi féle. Mindenképpen a saját izlése szerint, de megoldotta a házasság problémáját. És mindez hiába. Eddig még egy nőtlenné váló fiatal ember sem mozdította meg a kis ujját sem, hogy ő is szóljon valamit a házassághoz. — Tehát a férfiaknak eszükbe sincs a nőtlenség. Ezzel szemben pedig lehet nekünk 400 ezer lej hozományunk, tudhatunk simizni, jávázni, főzni és sütni, ez mind nem ér semmit, amíg minden szép asszony nem lesz hű a férjéhez. Mert azt mondja a mai nőtlenné váló fiatal ember: „Miért nőtlenné lettem meg, mikor a barátom felesége oldalán egészen jól érzem magam”. Itt a hiba kérem és persze a táncban vagy

Párisba utazom, mindennemű megbízást vállalok. MALTRY női szabó, Arad, Strada Deceavrie (Hasszinger-uca) 4.

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

PERFEKT szakosnő jó fizetéssel felvétetik. Arad, Strada Sincui (Szent Antal-uca) 12., földszint.

FRANCIA társalgónő beszédkörnyezetek céljából keresek. Ajánlatokat az Aradi Közlöny kiadóhivatala továbbít. 616

MEGBIZHATÓ közlő tudó mindenféle elsejére felvétetik. Rothschild Arad, Str. Stroiescu (Teleky-uca) 1-3. 662

HÁZVEZETŐNŐNEK ajánkozik feltétlen uriházhoz vidékre háztartás összes ágazataiban perfect, megnyerő külsejű urinő. Cím Wallinger hirdetőjében Arad 15.009

MINDENES, ki főzni tud, kéttágu családnak felvétetik. Arad, Strada Pirici 5. (Vörösmarty-uca) II. ajtó 17. 663

PÉNZTÁRNOKNŐNEK, vagy elárúsítónőnek ajánkozik németül és románul beszélő intelligens nő. Cím Wallinger hirdetőjében Arad. 15.009

TISZTESSÉGES, megbízható mindenféle lányt, vagy bejárónőt keresek február 1-ére, vagy 15-ére. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 665

PERFEKT közlő jó bizonyítvánnyal keresetük két személyhez. Arad, Strada Consistorului 6. (Batthyány-u. 25.) 666

GYERMEKSZERETŐ szobaleány és mindenféle azonnali felvétetik. Anrichiné Arad, Strada Bacur (Eötvös-uca) délután 4-5-ig. 667

Vétel és eladás.

A FELSŐ temetőben. Közvetlen a fűt mellett egy sarok sarkert eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 664

EZÜST és disztárgyakat, szőnyegeket, antik dolgokat, háztartási cikkeket, fehérneműket, butorokat, bizománya ve szek. Arad, Strada Consistorului 12. (Batthyány-uca 23.) I em. jobb. 1000

ROCOCO szalon, 416 villany lámpa, csillár, ezüst gyertyatartók, pilósh asztalterítő, hintaszék, képek, soheson, ágyak, rugganyos ágybetét, kis divány, ebédlő asztal, ágyhuzatok, kőzímunkár, szekrény disztárgyak, kávé és sörös servisek, arany órák, asztalnemű stb. eladó. Arad, Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-u. 23.) 1000

NUTRIA SZÖRMÉT VENNÉK. Lehet használt férfi városi bunda jó állapotban levő nutria bőrése is. Címeket kérem leadni (akár telefonon 151. szám) az Aradi Közlöny kiadóhivatalában „Nutria” jellegére. 20.007

HA olcsón és elegánsan akar berendezkedni, vegyen antik butort Salon Artistic-ben. Arad, Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 110

ANTIK BUTOROK, modern és régi festmények, perzsaszőnyegek, műtárgyak, antik üveg és porcellán tárgyak állandó vétele és eladása. Vidéki meghívásra kiutazunk. Ajánlatok a tárgyak és árak megjelölésével Szépművészeti Szalon Arad Orttay-palota címre küldendők. 11873

KÉTSZAZ kgr. jó házi tarhonya kicsiny ben eladó, ugyancsak egy folytonos kályha is. Arad, Str. T. Serb No. 26. (Török Gábor-uca 15.) 668

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Arad, Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

HASZNÁLT ÓLOM nyervelekre keresetük. Bővebbet a Hirdetésben.

Ingatlan.

ARAD, STR. COSBUC (Wesselényi-uca) 61. számú magánház 3 szoba fürdőszobával eladó. Bővebbet ugyanott a déli órákban. 307

ÖTSZOBÁS, fürdőszobás magánház 350.000 lejért eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 645

MAGÁNHAZ a belvárosban 4 szoba fürdőszobával olcsón eladó. Savoy Arad Bulev. Ca. I. (Erzsébet-körút) 32. 134

Uzletek.

VASUTHOZ közel nagyforgalmu korcsma, kétszobás lakással, három évi szerződéssel. 40.000 lejért eladó. Azonnal átvehető. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 16.005

MOSOTZY-TELEPEN közforgalmu fu-szerizlet berendezéssel, egyszobás lakással 22.000 lejért eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 16.005

Eladás.

URI háznál izletes házikoszt kapható. Cím Kelet hírlapiroda Arad. 10.012

Különfélé.

ELVESZETT egy sárga bőrtárca hétfőn este 6 óra után a városház oldalán a Piata Pestelorig Tóth Kálmán névre szóló igazolványokkal. Megtaláló kéri: adjon le Aradi Közlöny nyomdájában. 660

RÖVID ZONGORÁT, vagy pianót magas összegért bérlésre keresek. Ajánlatokat Aradi Közlöny kiadóhivatala továbbít. 615

Világhírű valódi angol kizárólag **Bauer Gyula** Arad, Minorita palota kaphatók **Peterson fapipák**

Nemesített hatvani zárt toku, kék **vetőmagmák** valamint az összes gazdasági és konyhakerti import **vetőmagvak** fajtiszta, elite minőségben kaphatók 14311

Mezőgazdák Kereskedelmi R.-T., Arad (Gazdasági Egyesület.)

PABRELINE

Francia-Hajózási Társaság. Direkt vonalak átszállás nélkül. CONSTANȚA direkt NEWYORK. CONSTANȚA-CANADA. CONSTANȚA-JAFFA-MARSELLE. CONSTANȚA-DEL-AMERIKA. Felvilágosításokért és jegyek iránt lehet érdeklődni: 77

„SARNIA” Pasagiul Comodia, BUKAREST és „Reclama”, Cluj.

Metallum

FELKÉREM az illetőt, ki az orvosbalon vacdonatuj prêmes hócipőmet egy régi javított sarkuval elcserélte, a Központi kávéház gardrobe tulajdonosának kellemtelenségek elkerülése végett visszaszolgáltatassa. 669

Déltéli és esti ruhák
Bundák,
Fehérneműk,
Szőrmék
a leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelig

Kolzer

divatruházában, 13961
Budapest, IV., Kessuth Lajos-u. 9.

Timisoarai (temesvári) vállalat
részére német **irodista keresetnek,** aki a könyvelésben teljesen járatos, a német és román nyelvet tökéletesen bírje, valamint a német gyorsírást is. — Ugyanezen vállalat részére felvétetik egy nőtlen **paktárnok,** lehetőleg a vaszakrúdból. Ajánlatokat: „Temesvári vállalat” címen Wallinger-hirdetője Arad, Str. Unirel (Fábián Gábor-uca) 13., továbbít. 15009

No. G. 1968—1921—39.
PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE.
Subsemnatul executor al Judecatoriei de Ocol in Arad in senzul Art. 102. al legii LX. din anul 1881. prin aceasta publică, că in urma decizului din anul 1921. de sub No. G. 1968—39. al Judecatoriei de Ocol Arad efectundu-se la 28. Martie 1921. pentru suma de 18.000 Lei capital și acces. execuȚiune de escontentare in favorul lui Maximilian Deutsch, repr. prin avocatul dr. Adalbert Höllich din Arad. dom. in Arad, miscatoarelor cuprinsa și supracuprinsa in aceasta ocaziune și prețuite in suma de Lei 46.574 și anume: un pian, mobile și alte obiecte să vor vinde prin licitaȚiune publică. Deci in urma decizului de sub No. G. 1968—39—1921. a Judecatoriei de Ocol din Arad, pentru incasarea preferenȚii de 18.000 Lei capital, după aceasta din 21. Martie 1921. interese de 5% și speșele stabilite până astăzi să deșige termenul de licitaȚiune pentru ziua de 31. ianuarie anului 1924. oare 2 d. m. in Arad pe Strada Moisă Nicoară No. 6. și la aceia cumpărătorii să invita cu aceiași observare, că miscatoarele de mai sus in senzul Art. lor 107. și 108. al legii LX. din anul 1881. să vor vinde și sub prețul estimat. Intrucât miscatoarele de mai sus s-au cuprins și supracuprins din partea altora creditori și acestia și-au câștigat drept de escontentare asupra licitaȚiunii in senzul Art. 129. al legii LX. din anul 1881. so va efectui și in favorul lor, carii sunt următorii. 1. Văd. lui Codreanu Pompeiu pentru suma de 79 Lei capital și acces. 2. Jakob Hirsch pentru suma de 850 Lei capital și acces. 3. Sof. lui Weinberger pentru suma de 48 Lei capital și acces. 4. Cziráky Alajos pentru suma de 78 Lei capital și acces. 5. Banca „Victoria” pentru suma de 156 Lei capital și acces. 6. Firma Fux Iosif din Budapesta pentru suma de 630 Lei capital și acces. 7. Văd. lui Popper Geza pentru suma de 47 Lei capital și acces. 8. Firma Szalay și Bárczi din Budapesta 93 Lei capital și acces. 9. Firma Aufricht și Goldschmidt din Budapesta. 10. Firma „Lexikon Terjesztő Vállalat” din Budapesta. 666

Arad, la 12. Ianuarie anului 1924.
CRUPULGA
exec. judec. regist.